

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus LXIV. De obligatione Religiosorum. De Clausura. De ejectis, fugitivis, apostatis, aut habitum deponentibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

C A S U S LXIV.

De obligatione Religiosorum. De clausura. De ejectis, fugitivis, apostatis, aut habitum deponentibus.

Regula monialis præcepta Superiorum, eò quòd putet esse nimis dura vel inutilia, non observat. 1. Reformationem admittere rennit. 2. Statuta sub peccato non obligantia negligit. 3. In Novitiatu suos invisit cum licentia solius Abbatiſſæ. 4. Professa petit licentiam ab Episcopo vel Superiore Regulari. 5. Clausuram admittere non vult, quia eam non est professæ. 6. Exit prætextu morbi, aut ad assistendum matri infirmæ, vel allegat causam falsam, vel cessante causâ non redit. 7. Puellas & pueros, 8. Sartores, sutores ad clausuram admittit, Confessarius & Superior ex variis causis clausuram intrant, v. g. ad suscipiendam investitionem vel professionem, ad visitationem, ad præsidendum electioni. 9. Hi se excusant per consuetudinem. 10. Monialis per licentiam ab Abbatiſſa vel Confessario concessam. 11. Vel ex hoc quòd clausura tantum leviter sit violata. 12. Ad clausuram virorum cum aliis admittitur. 13. Et quia Superiores de ea dimittenda deliberant. 14. Ipsa sub prætextu adeundi Superiores fugit. 15. Et ad laicandum vel liberius peccandum habitum dimittit, vel alium superinduit. 16. Resolutio constabit ex sequentibus.

QUÆR. I. Ad quid obligetur

1. Religiosus vi suæ professionis?

R. D. Jansen Pars 1.

R. 1. Obligatur ad tria vota substantialia, paupertatem, castitatem, obedientiam; paupertas vetat omne proprium, ut fusè dixi *Cas. 27*. Castitas omnem delectationem veneream in- & externam; obedientia obligat ad omne illud, quod Superior justè præcipit; præcipit autem justè omnia ea, quæ in Regulis & Statutis sui Ordinis continentur, vel ad eorum votorumque meliorem observantiam conducunt, dummodo non sint exorbitantia & ab instituto Ordinis planè aliena; sic quamvis continua carnis abstinencia, vestium grossities, disciplinæ aliæque corporis macerationes tutiorem fortè reddant castitatem, propterea tamen non possunt continuò præcipi, sed solum ad tempus & moderatè, aut in pœnam, vel tunc quando alia media ad domandam carnem non suppetunt. Superior nunquam censetur velle obligare sub culpa, nisi ex verbis vel modo præcipiendi id colligi possit, ut si dicat: Præcipio in virtute S. Obedientiæ, in nomine JESU Christi, quantum possum, &c. tunc in materia gravi non obedire erit mortale, secùs tantum veniale, *Sanch. l. 6. mor. c. 4. n. 70*. In dubio an præceptum sit justum, utile vel

Bbb ho-

honestum, præsumptio stat pro Superiore, utpote ejus potestas præceptiva est in possessione, idque exigit bonum commune; & dato quòd Superior erret, tamen subditus obediendo non carebit suo merito. Sed quid si Superiores velint reformationem inducere, vel regulam ad primævum rigorem revocare, an subditi teneantur obedire, maximè ii qui professi sunt ante ejus reformationem? R. 1. Si primævus rigor est mitigatus ex privilegio Apostolico de decreto Ordinis, vel ex rationabili consuetudine remittente v. g. vigilias nocturnas, continua cilicia, abstinentiam perpetuam à carnibus, &c. tunc ij qui ejusmodi rigorem professi non sunt, non tenentur eum admittere, quia ex consensu Superiorum, vel ex rationabili consuetudine est abrogatus. R. 2. Si relaxatio inducta est ex negligentia Superiorum, tendatque in destructionem disciplinæ, scandala aut votorum substantia-
 2. lium violationem, tenentur omnes etiam ante reformationem professi eam admittere, quia ejusmodi consuetudo utpote irrationabilis non jus, sed corruptelam induxit; attramen novus ille rigor non debet esse nimius, & multum à moderna observantia alienus: quia perfectio hominis religiosi non consistit in summo rigore & vitæ austeritate, quam multi sine corporis & animæ ac etiam desperationis periculo ferre non possent, sed in perfectione amoris Dei, ad quem etiam in

Ordine mitigatiore sufficientia remedia esse queunt, & anteceden-
 ter professi hunc rigorem in novitiatu non sunt experti, neque præsumi possunt ad illum in professione se obligare voluisse, *Eng. l. 1. decret. t. 2. n. 124. Fagn. in c. recolentes de Stat. Monach. à n. 5. Zoef. l. 3. t. 35. n. 9. Pyrrh. ibid. n. 14. Schmalzgrub. ibid. n. 78.* ubi dicit ad inducendum novum rigorem requiri consensum majoris partis Capituli.

R. 2. Altera obligatio Religiosi est ad servandas Ordinis sui constitutiones & regulas, quæ si sint præceptivæ, obligant juxta qualitatem materiæ graviter vel leviter, si purum contineant monitum, vel sint purè directivæ, per se loquendo non est peccatum eis contravenire. Dico: per se loquendo; nam per accidens ordinariè erit veniale ex affectu tepiditatis, acedix, otiositatis; vel etiam mortale, si adfit contemptus Regulæ vel Superioris, *D. Th. 2. 2. q. 186. a. 10.* Imò communis est sententia, quòd mortaliter peccet, qui nullum habet perfectionis studium, aut ex consuetudine vel levitate quaslibet regulas vel statuta de se non obligantia infringit, quia ordinariè adest contemptus virtualis, grave damnum disciplinæ vel scandalum, quò alii ejus exemplo ad idem faciendum pertrahuntur, vel facit se Ordini & Superioribus onerosum, aut Ordine indignum, *Suar. Laym. l. 4. t. 5. c. 9. n. 9.* Ratio à priori est, quia omnis Religiosus tenetur sub
 mor-

mortali tendere ad perfectionem seu finem suæ vocationis, idque per media à suo Ordine præscripta; atque si illa media plerumque ex levitate vel consuetudine negligat, verè non tendit ad perfectionem, imò facit se ineptum ad perfectionem sui Ordinis consequendam: sic quamvis nullum sit peccatum die festo dormire, si tamen per dormitionem me voluntariè faciam ineptum ad audiendam Missam, pecco mortaliter: ergo quamvis Regulæ de se non obligent sub peccato, si tamen per familiarem earum prævaricationem fiam ineptus ad finem vocationis, aut inferam grave damnum disciplinæ, vel scandalum communitati, pecco mortaliter: quod à potiori locum habet, si negligantur ea, quæ ad finem perfectionis religiosæ magis sunt necessaria, v. g. meditatio, examen conscientiæ, occupatio temporis, lectio spiritualis, aut si quis vanis otiosisque rebus animum occupando se ad ejusmodi exercitia vel alias Ordinis functiones continuò reddat ineptum.

QUÆR. II. Quid circa clausuram monialium?

4. Tenenda esse sequentia: 1. Clausuram severissimè præcipit Pius V. Bonif. VIII. *Trid. sess. 25. de reg. c. 5.* Greg. XIII. Paulus V. quorum decreta innovavit Alex. VIII. præcepitque sub pœna nullitatis, ne impostentur ad habitum Regularem admittantur novitiæ, vel jam in probationis anno existentium professiones excipian-

tur, nisi monasterium, in quo vestiri vel profiteri cupiunt, amplexum sit, & ad amissim observet clausuram juxta normam, quam superius relati Pontifices præscripserunt. Et quamvis hæc decreta in diœcesi Coloniensi 30. Aprilis 1690. de mandato Archiepiscopi Josephi Clem. publicata sint, nondum tamen plenè ad praxin forsitan ob monasteriorum paupertatem deduci potuerunt. In iisdem decretis statuitur, ut monialis (intellige professâ, nam novitiæ in odiosis & pœnalibus non veniunt nomine monialium) sine licentia in scriptis obrenta clausuram egrediens, item Superior sine justa causa licentiam concedens, & omnes, qui eam sic egressam recipiunt vel comitantur, incurrant excommunicationem majorem Papæ reservatam ipso facto sine ulteriore declaratione, Superior insuper fit inhabilis ad omnes dignitates & officia; posse tamen ab hac excommunicatione, si occulta sit, absolvere Episcopum, docet *Delbene de imm. c. 19. dub. 22. n. 1.* quia *Trid. sess. 24. c. 6. de reform.* concedit Episcopo omnes casus occultos, imò possunt Religiosi privilegiati toties quoties absolvere ab hac excommunicatione etiam publica, quia habent privilegium absolvendi ab omnibus Papæ extra Bullam Cœnæ reservatis, *Leur. l. 3. tit. 35. q. 918.* 2. Licentiam egrediendi dare potest solus Episcopus non tantùm monialibus subditis, sed etiam exemptis, ut in terminis habet Constitutio Pii V. circa Pasto-

ralis apud *Reiffenst.* l. 3. t. 35. n. 37.
 & *ibid.* *Pyrrh.* n. 37. *Leur.* q. 916.
Barbos. de *potest. Episc.* alleg. 102. à n. 5.
 ubi docet, moniales etiam exemptas
 quoad clausuram subesse Episcopo,
 ab eoque visitari, ad clausuram
 cogi, & Superiores sine interventu
 Episcopi exitum concedentes tan-
 quam clausuræ violatores ab Episco-
 po puniri posse, prout declaravit S.
 Congregatio apud *Hiac. Donatum*
10. 1. t. 3. q. 1. quod quidem de jure
 verum est, sed non ex toto in praxi
 receptum; videmus enim passim
 Regulares exemptos monialibus sibi
 subjectis, licentiam egrediendi con-
 cedere Episcopo non requisito.
 3. Episcopus autoritate Apostoli-
 cã potest monialibus etiam exemptis
 strictam clausuram præcipere, etiam
 si eam expressè non sint professæ,
 quia id est conforme primæ earum
 regulæ, & necessarium ad voto-
 rum observantiam, ideòque indi-
 rectè includitur in Professione, quam
 emiserunt, *D. Th. Quodl.* 10. a. 10.
Delbene dub. 3. §. 1. *Leur.* q. 913. *La*
Croix l. 4. n. 68. quare Superiores
 à professuris vel etiam investiendis
 meritò exigunt, ut se in scriptis obli-
 gent ad acceptandam clausuram,
 reformationem, strictiorem Regu-
 larum observantiam, &c. *Less. in*
auct. V. Religiosus. 4. *Causa* exitus
 7. debet esse gravissima, ut flagrans
 incendium, pestis, epidimia, lepra,
 vel similis morbus contagiosus,
 aut alia causa æquè gravis vel gra-
 vior, ut inundatio, incurfus ho-
 stium, præsertim hæreticorum vel

infidelium, imò sufficere, quòd
 monialis laboret gravi morbo, à
 quo in Monasterio curari non pos-
 sit, docent *Suar. Nav. Pyrrh.* n. 34.
 & *ibid.* *Schmalzgrub.* l. 3. c. 35. *Reif-*
fenst. n. 32. *Donatus* 10. 4. q. 2. *Leur.*
 q. 915. quia defendere se contra
 morbum est juris naturalis, & le-
 ges humanæ non obligant cum pe-
 riculo vitæ, unde sæpè videmus
 à doctis & piis Episcopis moniali-
 bus balnea permitti. Causa invi-
 sendi amicos vel assistendi matri
 infirmæ non subsistit, nisi fortè in
 raro casu excuset consuetudo legi-
 timè introducta, & ad decem sal-
 tem annos continuata. Licentia
 dolo, metu, vel per falsam cau-
 sam obtenta irrita est, & monialem
 non excusat. Imò *Schmalzgr.* n. 108.
Leur. q. 917. n. 2. cum aliis docent,
 monialem prædictas pœnas incur-
 rere, si legitime egressa cessante
 egressus causâ extra moretur. 5.
 Idem *Trid.* sub eadem excommu-
 nicatione (non quidem per *Trid.*
 sed ex stilo curiæ reservatâ, teste
Schmalzg. n. 126.) prohibet, ne ad
 clausuram monialium sine licentia
 in scriptis obtenta ulla persona ad
 alliciendum vel ad carnaliter pec-
 candum apta, sive mas, sive fœmi-
 na, admittatur. Attamen puellas
 educationis causâ ab anno septimo
 ad vigesimum quintum cum con-
 sensu Superiorum ad locum à dor-
 mitorio monialium separatum ad-
 mitti posse declaravit S. Congreg.
 apud *Quarantum in Summa Bullarii.*
V. Monasteria monialium. Qualiter
 con-

conjugatæ, viduæ & ancillæ sæculares admitti possint, vid. apud *Sanch. sup. Barbos. n. 61.* praxis & consuetudo hîc maximè sunt attendenda. 6. Causa ingressûs debet esse gravis & necessaria, ut si organum, horologium, ædificium sint reparanda; si ægræ vena est secanda, si vestis à lutore est metienda, quod alii dicunt in ostio clausuræ fieri debere; sutor ex antiquis calceis mensuram sumere potest. Confessarius regularis licitè ingreditur, & pro majori decencia cum socio, quoties monialis ægra etiam ex mera devotione confiteri vel communicare petit, ut declaravit S. Congreg. apud *Delbene d. 41. n. 15.* Imò Confessarium diebus saltem Festis & Dominicis in infirmaria mulierum ex concessione Leon. X. celebrare posse, ut ægra Missam audiat, docent *Barb. n. 4. Rodrig. to. 1. q. 47. a. 4. Miranda de Sanctim. q. 2. a. 18.* ubi probat hoc privilegium nullibi esse revocatum.

De cætero nec ipse Episcopus aut Superiores clausuram ingredi possunt, præterquam in casibus necessariis, qualis censetur causa visitationis, *Sanch. n. 54. Barb. n. 45.* ita tamen ut sint comitati duobus vel tribus sociis Religiosis. Inter causas autem justas non reputatur vestire Novitias, vel suscipere Professiones, idque decisum esse à S. Congreg. docet *Barb. l. 1. juris Eccl. c. 44. n. 151.* similiter non licet ingredi ex causa præsidendi electioni, *Trid.*

c. 7. 7. Certum est, consuetudinem saltem decem annis continuatam contra clausuram quoad e- & ingressum prævalere posse, cum sit jure humano introducta, *Reiffenst. n. 66.* & experienciâ constat, quod multis in locis, inquit Sylvius p. 1. V. *Clausura Cas. V. voveatur & servetur à monialibus bona clausura, etiamsi ea non servetur cum omni rigore, qui est in Italia, sed modificata juxta personarum, locorum & temporum necessitates.* Nec opus videtur tanto rigore, ubi non sunt tanta seductionum pericula; si verò clausura adeo laxaretur, ut castitas non esset satistuta, & vergeret in destructionem Religiosæ disciplinæ, consuetudo fieret irrationabilis, & per Superiores omninò tollenda, idque tremendis verbis Episcopis mandat *Trid. c. 5.* 8. Licentiam ingrediendi clausuram monialium Episcopo subjectarum dat Episcopus, ad Monasteria exempta dat Superior Regularis, *Barb. n. 40. Reiffenst. n. 57.* ubi pro hoc adducit declarationem Cardin. & qui potest aliis dare licentiam, ex eadem causa etiam sibi dare potest. Abbatissa hanc licentiam dare non potest, nisi in repentina necessitate Medico, Confessario, chirurgo, opifici, &c. tum ex consuetudine, tum ex tacito Episcopi consensu, DD. cit. 9. Finitâ causâ statim redeundum est, exiguam trahere moram urbanitatis vel etiam curiositatis gratiâ, vel nullum vel tantum veniale peccatum est, datur enim hîc parvitas

materiae, sicut & si quis tantum unum alterumve pedem clausurae inferat, & statim recedat, *Sanch. Rodrig. l. 6. La Croix n. 84. Reiffenst. n. 65.*

QUÆR. III. Quid circa clausuram virorum?

13. *Re. Seqq. 1. Pius V. Greg. XIII. severè prohibuerunt, ne ullæ mulieres, quæ peccato cooperari possunt, ad clausuram virorum admittantur, exceptis Reginis, Ducissis & Fundatricibus earumque pedissequis, Rodrig. Pelliz. Laym. c. 12. n. 5. La Croix n. 87. restatur, etiam Comitissas in Germania admitti, & clausuram semel apertam non tantum pedissequis, sed & quasvis alias. 2. Ingressas ipso facto incurrunt excommunicationem Papæ reservatam, uti & Religiosi admittentes, qui insuper incurrunt suspensionem à Divinis, privationem officiorum, & inhabilitatem ad ea, Delbene d. 79. In processionibus, vigiliis, Missis, concionibus, &c. si ita consuetudo habeat, quævis mulieres cum populo clausuram intrare possunt, dummodo arceantur ab officinis internis. 3. Rodrig. sup. Engel. Schmalzg. Laym. sup. Pyrb. n. 45. docent, prohibitionem Pii V. tantum comprehendere mulieres ingredientiæ sub pretextu privilegii Apostolici. Econtra Nav. Pelliz. Donat. Snar. to. 4. de Rel. t. 8. l. 1. c. 7. n. 9. Reiffenstul n. 73. probabilius docent, omnes mulieres etiam sine pretextu privilegii intrantes, vel eas admittentes, peccare mortaliter, & incurrere excommunicationem; ita enim habet Declaratio Pii V. inserta Bul-*

lario Cherub. *Declaramus fuisse & esse mentem & intentionem nostram, quod prædicta littera non solum comprehendant mulieres habere prætendentes facultatem & indulta ingrediendi monasteria, sed etiam mulieres quascunque alias in genere & in specie. Nec obstat, quod hæc Declaratio hîc fortè non sit promulgata, nam declarationes non sunt necessariò promulgandæ, quia non afferunt novam legem, sed explicant antiquam, quæ jam promulgata est. Melius dicit Laym. n. 4. illam declarationem in Germania non esse in tanto rigore receptam, & consuetudinem rationabilem contra clausuram prævalere posse, dixi supra.*

QUÆR. IV. Quid circa Religiosos, ejectos, fugitivos, apostatas, & habitum dimittentem?

14. *Re. 1. Quamvis olim ob varias causas professus expelli potuerit, hodie tamen nullus ejici potest, nisi sit verè incorrigibilis, hoc est, super delicto gravi, publico & scandaloso ter monitus & punitus, ac unius anni spatio in carcere, in jejunio & pœnitentia probatus; demùm ab ipso Generali tantum de consilio & consensu sex Patrum. . . in Capitulo generali eligendorum plenè probatis causis expulsionis condemnatus fuerit, uti declaravit S. Congregatio jussu Urbani VIII. edita 21. Septembris 1628. Ejectus tenetur non tantum ad vota substantialia, jejunia, abstinentias & alia Ordinis Statuta, sed & tenetur se corrigere, ut iterum ad Ordinem admitti possit, Sanch. l. 6. mor. c. 9. n. 25. Donat. to. 1. t. 8. q. 52. Pyr-*

Pyrrhing. à n. 169. De cætero benè notat Landmeter, hodiedum vix aliam ejectionem locum habere, quàm quæ fit perpetui carceris damnatione, & ita declaravit S. Congreg. 19. Junii 1573.

15. *Re. II.* Religiosus sine licentia deserens Monasterium animo ad tempus vagandi, sed iterum redeundi, vocatur fugitivus; si fugiat animo nunquam redeundi, sive cum, sive absque habitu, est apostata, *Sanch. c. 8. n. 4. Pyrrh. n. 187. Donat. t. 6. q. 2. Reiffenst. à n. 244.* Et quamvis de jure communi fugitivus vel apostata excommunicationem non incurrant, nisi habitum dimiserint, *Sanch. n. 11. Donat. q. 6.* attamen in plerisque Ordinibus, & in specie in S. Ordine nostro Præmonstrat. Dist. 3. c. 9. n. 1. apostata etiam non dimisso habitu habetur ut excommunicatus, à qua pœna n. 19. eximitur fugitivus, inter fugitivos reputantur, qui à Conventibus recedunt etiam prætextu Superiores adeundi, nisi obtentâ ab iisdem in scriptis licentiâ, aut docere possint se injustè vexatos licentiam petiisse & non impetrâsse, *Trid. sess. 25. c. 4. de Reg. Sixtus V. in Const. ad Romanum.*

16. *Re. III.* Omnes Religiosi non fugitivi, qui habitum dimittunt, ut celent statum, & liberiùs vagentur, peccant mortaliter, & incurrunt excommunicationem latam à Paulo & Pio IV. Dico, qui temerè dimittunt, ut celent statum, & liberiùs vagentur; nam qui habitum dimittunt in ludo vel recreatione, ut sint velociore, ut natent, vel etiam fornicationis gratiâ, dummodo primariò non intendant celare statum suum, sed fornicari, pœnam hanc non incurrunt. Idem à potiori tenet, si quis ex justa causa, v. g. ad evitandum damnum, scandalum, vel infamiam habitum dimittat; sine causa ad horam dimittere videtur tantùm veniale ob parvitatem materiæ. Portare habitum Regularem absconditum sub aliis vestibus, ita ut dignosci non possit, probabiliùs continetur sub dicta prohibitione, & est per se peccatum mortale; probabile tamen est non incurri censuram, quia verba pœnalia strictè interpretanda sunt de propriè habitum dimittente, *Sayr. Suar.*

Castrop. t. 16. d. 4.

p. 6.

